

בטיחות וגיהות הם נושאים המלווים אותנו במשך כל חיינו ומהווים מרכיב חשוב בכל העשייה במשק. הנתונים על שיעור הנפגעים בתאונות עבודה ומחלות מקצוע במשק הישראלי מעידים על הצורך לשפר את רמת הבטיחות והגיהות בכל מיגוון ענפי התעסוקה.

ניתוח מדעי סטטיסטי של גורמי תאונות עבודה ומחלות מקצוע מצביע על "הגורם האנושי" כעל המרכיב הדומיננטי (כ-90%) ממיכלול הגורמים. נתון זה, בצירוף העובדה המוכרת והמוסכמת על כולנו, שהעובדים הם המשאב היקר ביותר (תרתי משמע) של מקום העבודה, מורה ומכוון את ההנהלות לנקוט בצעדים שימנעו את התאונה הבאה. הדרכה והסברה לצוות הניהול ולעובדים, היא דרך פעולה יעילה ומוכחת כאמצעי לקידום מטרה זו. יתרה מכך, **החוק מחייב** את המעסיק לספק לעובדים מידע והדרכה הדרושים למניעת תאונות עבודה ומחלות מקצוע.

מטרת חוברת זו, שבה ריכזנו מיגוון רחב של פעולות הדרכה, היא לשמש מורה דרך ומנחה בתחום ההדרכה לבטיחות ולגיהות. מוצגות בה מירב פעולות ההדרכה שהמוסד עומד לקיים בשנת 2015. כללנו בה תכנית עבור כל השנה ותכנית מפורטת עם לוח זמנים, לשלישון הראשון של השנה. **כל הפעילויות מכוונות לענות לדרישות החוק והתקנות.**

בחוברת תמצאו פרטים בדבר "מה", "איפה" ו"מתי" מתקיימות פעולות ההדרכה היזומות על ידנו. נתונים אלה יאפשרו לכם לבחור מן המיגוון שבתכנית. כמו כן, החוברת מאפשרת לקבל מושג על ההשתלמויות והקורסים שניתן להזמין ולבצע במקומות העבודה, ובמידת הצורך "לתפור" אותם לפי מידה.

חוברת זו מיועדת לכם המעסיקים, מנהלי המפעלים, הממונים על הבטיחות, מנהלי הדרכה, מנהלי כוח אדם וחברי ועדים. בדבר ראש מינהל הכשרה והדרכה ובחוברת מפורטים חידושים שונים. עיינו בה, בחנו את הנתונים ותנו לנו לעזור לכם. יחד נעלה את רמת הבטיחות והגיהות ונוריד את שיעור הנפגעים.

מיגוון הקורסים, ההשתלמויות, הסדנאות וימי העיון המופיעים בחוברת זו, כולל כ-150 פעילויות שונות.

אחד מהמאפיינים של מערכת ההדרכה במוסד לבטיחות ולגיהות היא היותה יישומית ומכוונת להרחבת הידע ולהגברת המודעות לנושאי הבטיחות והגיהות בעבודה.

נושאי הלימוד ותכני הלימוד מתעדכנים ומתחדשים באופן שוטף, כתוצאה משוב מתמיד המתקבל מכל הגופים המודרכים, מהחקיקה בארץ ומהסכמים בינלאומיים מחייבים. בנוסף, מערך ההדרכה של המוסד הוסמך החל משנת 2003, ופועל עפ"י תקן ISO 9001 - 2008, דבר המעיד על רצונו להבטיח שירות איכותי המשתפר כל הזמן.

בחוברת שלפניכם תמצאו מיגוון של פעולות חדשות, מתחדשות וישנות שהותאמו לצרכים המשתנים של המשק הישראלי.

ניידות ההדרכה החדשות, מאפשרות לנו להעניק לכם שירות מהיר מתאים וזמין יותר. לנוחיותכם: תכנית העבודה של הניידות מפורסמת באתר האינטרנט של המוסד לבטיחות ולגיהות (www.osh.org.il).

במהלך השנה נמשיך את פיתוחם של נושאי לימוד ומערכות ניהול חדשים שירחיבו את תכני הלימוד מחד ויאפשרו את התאמת התכנים לצורכי הלקוח מאידך, וגם נוסיף שפות חדשות (אמהרית וטיגריט), בניידות ההדרכה.

בנוסף לקורסים, להשתלמויות, לסדנאות ולימי העיון, יפורסמו, בחוברת נפרדת, מיגוון של פעולות הדרכה, אשר פותחו במיוחד לאוכלוסיית הממונים, כדי לתת מענה לדרישות החוק המחייב השתלמות של 8 ימים בשנה, כתנאי לחידוש "הכשירות". השנה יושם דגש על מיגוון פעולות שיסייעו לממונה בהכנת תכנית לניהול הבטיחות.

נשמח לראותכם נוטלים חלק בפעילויות ההדרכה העשירה והמתחדשת המוצגת בחוברת זו, ולעמוד לרשותכם ביעוץ מקצועי ובביצוע של פעולות הדרכה מפעילויות.

- סעיף 8 ה' לחוק ארגון הפיקוח על העבודה - מידע והכשרה בבטיחותית, ותקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים), התשנ"ט-1999.

ההדרכה במוסד לבטיחות ולגיהות

מינהל הדרכה של המוסד לבטיחות ולגיהות וכן מחוזות המוסד בכל הארץ, מארגנים פעולות הדרכה והסברה בקרב עובדים בתעשייה, בחקלאות, בבניין ובשירותים. פעולות ההדרכה מתבצעות במקומות העבודה, במרכז ההדרכה וגם במקומות שנשכרים לכך במיוחד. מיגוון הפעולות כולל: קורסים, השתלמויות, ימי עיון, הרצאות וסדנאות. הפעולות מיועדות לבעלי מקצוע שונים, ברמות שונות ובשפות שונות. מיגוון הפעולות ונושאי ההדרכה מתוארים בחוברת שלפניכם.

החוברת בנויה כך שהעוסקים בבטיחות במקומות העבודה השונים יוכלו למצוא בה את נושאי הלימוד וההדרכה, אשר עשויים להביא לשיפור הבטיחות ולהעלאת רמת הבטיחות במפעליהם.

- חלק מנושאי הבטיחות נלמדים ברמה אקדמית, עם התייחסות לתיאוריות המתקדמות ביותר, לניסיון המצטבר בנושאי הבטיחות השונים, תוך הדגשת יישוםם לצורכי המפעלים. מאמצים ואמצעים רבים מושקעים גם בפיתוח סדנאות וקורסים בנושאים הקשורים בפעולות בטיחות ייחודיות במיגזרי המשק השונים.

- גישתנו מכוונת אל הלומד, תוך מתן משקל רב יחסית לביצוע פרויקטים בנושאי הבטיחות, על ידי התלמידים עצמם, במטרה להביא לשיפור בתיפקודם.

- סגל המרצים כולל מומחים בנושאי הבטיחות השונים במיגוון תחומי התעשייה, שניחנו בניסיון מעשי מגוון ובהשכלה מתאימה.

- מערכת ההדרכה של המוסד לבטיחות, מתאימה את עצמה למציאות ומתעדכנת באופן שוטף, כדי ללמוד על צורכי המשק והעיסוקים השונים. פעולותיה מתבססות על ההתפתחויות הטכנולוגיות במשק ועושות שימוש בחומר הדרכה כתוב, כגון: חוברות, תקצירים, חוקים ותקנות, ובכ-130 סרטים.

- פעולות ההדרכה של המוסד שלנו קיבלו בשנים האחרונות משנה תוקף, בעקבות פרסום התקנה בדבר מסירת מידע והדרכת עובדים (התשנ"ט-1999). להלן שני הסעיפים העיקריים מתוך התקנה בדבר מסירת מידע והדרכת עובדים (התשנ"ט-1999) וסעיף נוסף בדבר הדרכת נאמני בטיחות במקום העבודה:

"1. מסירת מידע בדבר סיכונים

מחזיק במקום עבודה ימסור לעובד במקום העבודה מידע עדכני בדבר הסיכונים במקום, ופרט בדבר הסיכונים הקיימים בתחנת העבודה שבה מועסק העובד, וכן ימסור לו הוראות עדכניות לשימוש, להפעלה ולתחזוקה בטוחים של ציוד, של חומר ושל תהליכי עבודה במקום.

2. הדרכת עובדים

- א. מחזיק במקום עבודה יקיים הדרכה בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם (להלן הדרכה), באמצעות בעל מקצוע מתאים ויוודא שכל עובד הבין את הסיכונים והוא בקיא דיו בנושאי ההדרכה, בהתאם לתפקידו ולסיכונים שלהם הוא חשוף; מחזיק במקום עבודה יחזור ויקיים הדרכה כאמור בהתאם לצורכי העובדים ולפחות אחת לשנה.
- ב. מחזיק במקום עבודה ינקוט אמצעים כדי לוודא שההדרכה שניתנה לעובדים הובנה על ידם כראוי וכי הם פועלים על פיה.
- ג. הדרכה למנהלי עבודה ולעובדי תחזוקה תינתן באמצעות המוסד לבטיחות ולגיהות או מוסד אדם אחר שאישר לכך מפקח עבודה ראשי.

3. הדרכת נאמני בטיחות

מחזיק במקום עבודה ישיר את נאמני הבטיחות ואת חברי ועדת הבטיחות כמשמעותם בפרק השני לחוק, לביצוע תפקידיהם לפי סעיף 14 לחוק; הכשרה כאמור תינתן באמצעות המוסד לבטיחות ולגיהות או מוסד אדם אחר שאישר לכך מפקח עבודה ראשי.

הדרכה ייחודית וייעודית פנים מפעלית

מערכת ההדרכה במוסד לבטיחות ולגיהות ערוכה לבצע פעולות הדרכה מפעליות, בהתאם לצרכים הייחודיים של כל מפעל וארגון. בתחום זה התמחינו בבניית תכנית הדרכה ייחודית וייעודית, בשיתוף נציגי המפעל עצמו בתכנון ההדרכה, לצורך התאמת נושא הבטיחות לבעיות שבהן מתמודד המפעל, ובמטרה להדגיש ולהאיר את ההיבט המפעלי בראייה הכוללת של הנושאים הנלמדים.

הנחיות נוספות למתעניינים בקורסים והשתלמויות

1. לפני פתיחתו של קורס, יפורסם עלון מידע (פרוספקט) שיכלול פרטים לגבי שכר הלימוד, שיטת הלימוד, נושאי הלימוד, מועדי הפתיחה, מקום הלימוד וכיו"ב, בנוסף ללוח הפעילות של השלישון ופירסום האירועים באתר האינטרנט של המוסד.
2. פתיחת הקורסים וההשתלמויות במועד מותנית במספר הנרשמים. אם מספר הנרשמים יהיה קטן מהנדרש - הקורס יידחה או יבוטל. הודעה תישלח לנרשמים.
3. מפעלים ומוסדות המעוניינים בקורסים ובהשתלמויות בנושאי בטיחות בהתאמה לצורכיהם - מתבקשים לפנות אלינו.

מועדי הפתיחה

מועדי הפתיחה המדויקים של כל קורס והשתלמות מתפרסמים בחוזרים הנשלחים לארגונים ולמוסדות שונים הקשורים עם המוסד לבטיחות ולגיהות, וגם בביטאון הדו-חודשי 'בטיחות' של המוסד לבטיחות ולגיהות ובאתר האינטרנט של המוסד www.osh.org.il.

שיטת הלימוד

ההרצאות וחומר ההדרכה כוללים מיגוון חוברות, ספרים, הרצאות, תירגולים, סימולציות, סרטים, שימוש במחשבים, דיונים קבוצתיים, עבודות עצמאיות ופרויקטים לימודיים, המבוססים על צורכי הבטיחות של המשק הישראלי ותנאיו, ומתאימים לכל קורס לפי העניין.

סגל ההוראה

הסגל כולל מרצים - מדריכי המוסד, יועצי בטיחות בכירים ומרצים אקדמאים ממוסדות השכלה שונים, אשר מכירים היטב את הבעיות הממשיות של נושאי הבטיחות. רבים מהם ממלאים תפקידים בכירים בתעשייה ובענפי המשק האחרים ומביאים מניסיונם האישי ומהידע המקצועי הרב אשר צברו במהלך עבודתם לטובת התלמידים והנושא כאחד.

כיצד משלמים את שכר הלימוד

1. החוזר המתפרסם ונשלח למוסדות השונים, בדבר הקורסים אשר עומדים להיפתח, כולל פרטים בדבר שכר הלימוד, תנאי התשלום וטופס התחייבות עבור כל קורס בנפרד.
  2. המעוניינים להשתתף בקורס, ימלאו את שאלון ההרשמה ואת טופס ההתחייבות הכספית ויעבירו אותם למוסד לבטיחות ולגיהות בהתאם להנחיות שבטופס.
  3. טופס ההתחייבות חייב לשאת חתימה וחותמת של הנרשם ושל הגורמים המתחייבים לשלם את שכר הלימוד. את התשלומים יש להסדיר לפני תחילת הלימודים. נרשמים אשר לא ביטלו את השתתפותם עד ימי עבודה מפתיחת האירוע - יחויבו במחצית משכר הלימוד.
- מפעלים או מוסדות, המעוניינים בקורסים מיוחדים, מותאמים לצורכיהם, יכולים לפנות למחלקת ההדרכה, או לכל סניף של המוסד שלנו, כדי להסתייע בהכנת תכנית ההשתלמות המתאימה להם.

זכאות להנחות בשכר הלימוד

1. הנחה במחירי פעולות ההדרכה ניתנת למשתלמים הנשלחים מטעם מפעלים ומוסדות הרשומים אצלנו כ"עמיתים".
2. בהתאם להוראות מס הכנסה: עובד אשר נשלח מטעם המפעל לצורך הכשרה והשתלמות, לשמירת רמתו המקצועית או לצורך שיפור אופן מילוי תפקידו במפעל, וההשתלמות ממומנת על-ידי המפעל - ההוצאה תיחשב כהוצאה מוכרת של המפעל, ואיננה נחשבת כהטבה זקיפה המחייבת את העובד בתשלום מס.

